

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України»

Анотація: У доповіді розглядається стан інноваційного розвитку економіки України, причини, що його гальмують, та обґрунтовуються шляхи вирішення визначених проблем.

Ключові слова: інновації; інноваційний розвиток; індекс інноваційного розвитку; інноваційна діяльність; національна економіка.

Status and problems of innovative development of the economy of Ukraine

Abstract: The report examines the state of innovative development of the Ukrainian economy, the reasons that hinder it, and substantiates ways to solve certain problems.

Keywords: innovation; innovative development; innovative development index; innovative activity; national economy.

Одним із стратегічних національних інтересів України є інноваційний розвиток, що має забезпечити підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Інноваційний розвиток, як відомо, це стан національної економіки, який завдяки практичному використанню сучасних та нових знань характеризується її вдосконаленням, що дає змогу збільшити обсяги суспільного виробництва та підвищити якість продукції, що, у свою чергу, зміцнює національну конкурентоспроможність та робить швидшим соціальний прогрес у суспільстві.

З метою оцінювання інноваційного розвитку національних економік міжнародними організаціями розроблені методики вимірювання індексу інноваційного розвитку, а саме: Global Innovation Index (GII) (WIPO and Cornell University), Bloomberg Innovation Index (BII) (Bloomberg), Global Competitiveness Index (World Economic Forum), World Competitiveness Index (IMD World Competitiveness Center) тощо. При цьому ведучим світовим еталоном для виміру і порівняння показників інвестиційної діяльності є Global Innovation Index, тобто Глобальний інноваційний індекс (ГІІ).

Він покликаний дати якомога повнішу картину в галузі інновацій, охоплює близько 80 показників, у тому числі показники, що стосуються політичної ситуації, системи освіти, інфраструктури та створення знань у кожній країні. Генеральна Асамблея ООН визнала його авторитетним джерелом в контексті політики науки, техніки та інновацій.

Проведені дослідження показують, що лідерами інноваційного розвитку у 2025 році є Швейцарія (1 місце), Швеція (2 місце), США (3 місце), Республіка Корея (4 місце) та Сінгапур (5 місце) [1]. Україна у рейтингу знаходиться на 66 місці серед 139 країн світу [1].

У 2025 році дані системи відстеження інновацій на глобальному рівні в рамках ГІІ вказують на те, що, незважаючи на агресивну війну росії проти України, Глобальний інноваційний індекс показує позитивні тенденції розвитку інновацій в нашій країні.

Україна належить до економік, інноваційний розвиток яких здійснюється випереджальними швидкостями до економічного розвитку темпами, причому така характеристика стосується тривалого періоду – 2014–2024 років.

Наша країна традиційно демонструє кращі позиції в рейтингу інноваційних результатів, аніж у рейтингу внеску в інновації. Укладачі Глобального інноваційного індексу порівнюють результати у сфері інновацій з рівнем економічного розвитку країни, вимірюючи останній обсягом ВВП на душу населення. У відповідному рейтингу 2024 року Україна посіла високе 6-е місце [2]. Також Україна змогла дещо стабілізувати негативний стан такого компоненту як складність ринку (85 місце у порівнянні зі 104 у 2023р).

Україна залишається лідером у субіндексі корисних моделей за походженням (1 місце у 2024р.), зайнятості жінок з вищою освітою (2 місце), витрат на програмне забезпечення (4 місце) [2].

Попри зазначені вище досягнення, слід констатувати, що інноваційний розвиток України все ще недостатньо розвинений та має низку проблем.

Негативні тенденції, перш за все, пов'язані з триваючою агресивною війною росії проти України. Серед них зменшення припливу прямих іноземних інвестицій.

Основні проблеми інноваційного розвитку в Україні полягають, на наш погляд, у наступному.

Дефіцит фінансування та інвестицій в інноваційний розвиток. Обмеженість бюджетних коштів, брак приватних інвестицій та недоступність банківських кредитів для інноваційних проєктів роблять неможливим інноваційний розвиток для значної кількості підприємств.

Застаріла технологічна база. Виробничі потужності багатьох підприємств технічно та морально застаріли, що унеможливує впровадження на них інноваційних розробок та знижує конкурентоспроможність продукції.

Слабкий зв'язок науки та бізнесу: Наукові розробки часто не адаптовані до потреб ринку, а бізнес не готовий інвестувати в ризиковані інновації.

Недосконале законодавство. Нормативно-правова база інноваційної діяльності в Україні все ще остається фрагментарною та не охоплює усі ланки цього процесу. Перш за все це стосується відсутності ефективних податкових пільг та стимулів для інноваційної діяльності.

Відтік інтелектуального капіталу. Через низький рівень оплати праці продовжується еміграція вчених, інженерів та розробників інновацій.

Повільне впровадження нових технологій на внутрішньому ринку з причин низького платоспроможного попиту на інновації з боку значної кількості українських підприємств та бізнесу.

Важливою ланкою інноваційного розвитку українських підприємств є підтримка держави через таку форму впливу, як інституційна модернізація економіки України.

Слід стимулювати створення технопарків, інноваційно-технологічних центрів, які мають стати платформою для просування наукових досліджень і досягнень на ринок.

Вирішення цих проблем вимагає створення ефективної національної інноваційної системи, яка включає активізацію державної підтримки, створення сприятливого інноваційного та інвестиційного клімату, стимулювання співпраці між науковими установами та підприємствами і бізнесом.

Національна інноваційна система повинна забезпечити об'єднання зусиль органів державного управління всіх рівнів, бізнесового середовища, сфери освіти на партнерських засадах. Тільки такий підхід може забезпечити інноваційний рух української економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ТОП найбільш інноваційних країн світу: яке місце в Україні.
URL: <https://dengi.ua/ua/suspilstvo/9756688-top-najbilsh-innovatsijnikh-krayin-svitu-yake-mistse-v-ukrayini> (дата звернення: 06.03.2026)
2. Глобальний інноваційний індекс 2024: як Україна зберігає інноваційний потенціал в умовах війни.
URL: <https://nipo.gov.ua/hlobalnyj-innoatsijnyj-indeks-24/> (дата звернення: 09.03.2026)
3. Єпіфанова І.Ю. Формування інноваційних стратегій промислових підприємств у сучасних умовах
URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/341/334> (дата звернення: 02.03.2026)

Гейко Людмила Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу інтеграції науки, освіти та бізнесу, Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України», Одеса, e-mail: geykoluda@gmail.com

Geyko Lyudmila M. - candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Senior Researcher, Department of Integration of Science, Education and Business, State Institution "Institute of Market and Economic and Environmental Research of the National Academy of Sciences of Ukraine", Odesa, e-mail: geykoluda@gmail.com